# Safira a Ananiáš

Původ materiálu
Milan Kocanda
Pořadí v lekci
41

## Téma

Pravda a lež. Důležitost důvěry uvnitř společenství a pravdivosti před Bohem. Solidarita s ostatními.

## Cíle

- Děti pochopí, že Bůh chce, abychom byli upřímní.
- Uvědomí si, jak lež může narušit důvěru ve společenství a jak důležitá je upřímnost a solidarita mezi lidmi.

## Pro učitele

Biblický text: Sk 5,1–11

Další biblické odkazy:

- Joz 7,1–26 – Akán zatajil kořist z dobývání Jericha, což mělo následky pro celé Izraelovo společenství.
- J 8,44 – Ježíš označuje Satana za „otce lži“, což koresponduje s Petrovým obviněním Ananiáše.

### Poznámky k textu

#### Vymezení a charakteristika oddílu

Oddíl navazuje na první kapitoly Sk – na seslání Ducha (svátek letnic), vznik církve a proslov apoštolů Petra a Jana před velekněžskou radou.

Epizoda o židovských manželích Ananiášovi a Safiře je součástí příběhu o počínající církvi (přesněji – uzavírá oddíl o jednotě majetku církve).

Příběh může být popisem historických tragických událostí, které se v počínajícím sboru církve odehrávaly.

Shrnuto: Oddíl Sk 5,1–11 patří do raných kapitol Skutků, které popisují vznik církve po Letnicích. Bezprostředně předcházející oddíl (Sk 4,32–37) popisuje ideální komunitu věřících, kteří sdílejí majetek a péči o chudé. Ananiáš a Safira stojí v ostrém kontrastu s pozitivním příkladem Barnabáše (Sk 4,36–37), který bez výhrad odevzdal výtěžek z prodeje pole apoštolům.

**Struktura oddílu**

Oddíl je příběh s klasickou strukturou:

- *úvod* – představení manželů Ananiáše a Safiry
- *zápletka* – prodej pole, z jehož prodeje si manželé část peněz nechají (tuto skutečnost zapřou) + odevzdání části peněz do sboru
- *vyvrcholení* – Ananiáš a Safira postupně předstoupí před Petra a ten odhaluje jejich lež
- *zvrat* – Ananiáš i Safira zemřou – smrt jako trest za jejich provinění
- *závěr* – Ananiáš a Safira jsou pohřbeni + na počínající církev padá strach, když o tom slyší

V příběhu je opakující se úmrtí obou manželů, časově nezávisle na sobě, zvýrazněním trestu a závažnosti provinění.

Apoštol Petr z této příhody v mnohých komentářích vychází jako chladnokrevný a nelítostný vykonavatel hněvu Ducha svatého.

**Důležité motivy:** pole, peníze, hněv, smrt, lež, strach

**K čemu text míří?** Text varuje před pokrytectvím a oklamáním Boha, zdůrazňuje důsledky neupřímnosti ve společenství věřících a posiluje autoritu apoštolů v rané církvi.

**Literární a historické otázky**

Text je vícekrát upravován a přepracován – je tedy s podivem, že se i tento příběh, který je poměrně krutý, udržel do poslední redakce textu Skutků (hlavní redakce textu spadá do období první poloviny 3. století).

Skutky jako kniha jsou ve své době unikátním literárním žánrem, tzv. historickým vyprávěním, a zároveň jsou křesťanskou apologií (obranou), neboť vznikají na pozadí židovské kultury.

První část knihy Skutků – *období života komunity kolem dvanácti učedníků* – zdůrazňuje jednomyslnost vznikající křesťanské skupiny, společnou péči o dobro všech a majetek. Tyto

rané skupiny věřících žily převážně v Jeruzalémě a scházely se v chrámových prostorách i v soukromých domech (tzv. domácí církve). Společné stolování (známé též jako „lámaní chleba“) mělo jak duchovní, tak praktický význam – bylo znamením jednoty a pospolitosti, mělo však i praktický důsledek v tom, že nikdo nebude mít hlad.

V úvodní části knihy Skutků najdeme i vyprávění o zázracích uzdravování, které byly chápány jako působení Ducha svatého. Do této části spadá i náš příběh o Ananiášovi a Safiře, zasazený do prostředí, kde byl kladen mimořádný důraz na vzájemnou důvěru a na sdílení majetku (Sk 4,32–37). Taková solidarita nebyla pouze dobročinností, byla prostředkem k přežití celé skupiny v nepřátelském prostředí.

První církev v Jeruzalémě byla součástí širšího rámce raného judaismu, který kladl důraz na společenství a sociální odpovědnost. Navštěvovala jeruzalémský chrám, zachovávala některé židovské zvyky a svátky, ale zároveň vyznávala, že Ježíš je Mesiáš. Také proto, v době vzniku Skutků (pravděpodobně kolem r. 80–90 n. l.), církev čelila vnitřním i vnějším výzvám, jako byla hrozba rozkolů a tlak ze strany židovských i římských autorit.

Raná církev tedy nebyla jen ideálně fungující komunitou, byla to živá a křehká síť vztahů, kde vzájemná důvěra byla základní podmínkou pro přežití i pro věrohodnost jejích svědectví.

Epizoda o Ananiášovi a Safiře pravděpodobně reaguje na reálné obavy z narušení jednoty společenství počínající církve a slouží jako varování. Dále ukazuje, že lež vůči církvi je lží vůči Bohu, což odpovídá Lukášově důrazu na pospolitost a pravdivost ve víře.

Je pravděpodobné, že prodej majetku byl pro všechny dobrovolnou záležitostí motivovanou Duchem, nikoliv požadavkem členství (Sk 4,31–32). Navíc 2. verš (Sk 5,2) dává možnost ponechat si část majetku. Není to tedy tak, že by první křesťané museli odevzdat vše, co měli (až sektářsky). Problém nastává v tom, že Ananiáš a Safira část peněz z prodeje zapřeli – lhali.

Lukáš píše jako historik a poukazuje na to, že víra Ježíšových následovníků je vedena k tomu, aby se osvědčila v dějinách. Lhůta druhého Kristova příchodu (tzv. *parúzie*) není časově stanovena. Lukášovy příběhy jsou tak určeny věřícím, aby formovaly společenství, vedly věřící k zhodnocování přítomného času jako času církve a teologicky vysvětlovaly různé aspekty křesťanské víry.

Důležité je uvědomit si, že v době, kdy je kniha Skutků psána, křesťanství expanduje mezi věřící Židy, ale také „nevěřící“ pohany, dále do světa. Lukáš se tedy prostřednictvím historiografie (zaznamenávání příběhů) snaží předávat dál teologické motivy o původu křesťanství, misii a jeho konečných důsledcích pro život věřících.

Shrnuto: v příběhu Ananiáše a Safiry nám kniha Skutků představuje dílčí historický příběh zaměřený na počátky vzniku křesťanské církve, psaný z pohledu misie a nově vznikajícího křesťanského společenství.

**Exegetická analýza**

**Verš 1–2: Hřích klamu.** Ananiáš a Safira jednají neupřímně – prodávají pole a předstírají, že celý výtěžek dávají církvi, ale ve skutečnosti si část peněz ponechávají. Hříchem zde není samotné ponechání peněz, ale pokrytectví a klam vůči Bohu a společenství. Příběh se zároveň snaží upozornit na nutnost solidarity, zejména ve vznikající církvi.

**Verš 3–6: Petrova konfrontace Ananiáše.** Petr vidí Ananiášovu lež jako důsledek působení Satana (v. 3). Tím je příběh zasazen do duchovního boje mezi Boží pravdou a satanovskou lží. Smrt Ananiáše je dramatickým projevem Božího soudu. Satan je zde aktivní silou, která podněcuje hřích, podobně jako v L 22,3, kde vstupuje do Jidáše.

**Verš 7–10: Konfrontace Safiry.** Safira potvrzuje Ananiášovu lež, čímž dokazuje svou spoluvinu. Její osud je stejný jako manželův, což podtrhuje spravedlnost Božího soudu.

**Verš 11: Strach v církvi.** Reakce společenství ukazuje, že příběh nemá jen soudní dimenzi, ale také didaktický účel – varuje před neupřímností a ukazuje Boží věrnost svému lidu. Podvod Ananiáše a Safiry ohrožuje důvěru a jednotu komunity.

**Poznámky**

Jedním z klíčových momentů vyprávění je kontrast mezi lidmi naplněnými Duchem svatým a Ananiášem, jehož „naplnil Satan“ (Sk 5,3). Tento obrat nepopisuje jen jakýsi psychologický stav Ananiášovy mysli, ale má teologický význam. Ukazuje na duchovní konflikt na pozadí událostí v rané církvi. V příběhu tak dochází k posunu od pouhého osobního selhání k popisu širšího duchovního zápasu, který se může odehrávat v celém společenství věřících.

V kontrastním postavení je většina – naplněná Duchem – a Ananiáš, který je naplněn Satanem. Zatímco Satan naplňuje srdce lhaním, Boží Duch naplňuje srdce pravým poselstvím – slovem Božím (Sk 4,31).

Vyvolaný konflikt tak v narativní části příběhu přechází od Petra a Ananiáše k Satanovi a Duchu svatému, kteří spolu navzájem soupeří.

Hebrejská tradice a judaismus vždy spojuje Satana se zlem (hebrejsky *ha-satan*, „protivník“, „žalobce“). Satan ovlivňuje lidské činnosti v mnoha směrech, samozřejmě negativně. V některých židovských textech se Satan zaměřuje právě na spravedlivé (např. kniha Job).

Ananiáš mohl být do té doby spravedlivý muž, ale Satan pohnul jeho myslí.

Nový zákon tento obraz prohlubuje. V Lukášově evangeliu (L 22, 3) „Satan vstupuje do Jidáše“, čímž se stává přímým hybatelem zrady Ježíše. Stejný jazyk – „naplnění“ nebo „vstoupení“ – nacházíme i v našem příběhu: Ananiáš se stává „místem působení“ Satana, nástrojem, skrze který má být narušena jednota a důvěra společenství.

Je však důležité zdůraznit, že v biblickém pohledu Satan člověka neovládá mechanicky – jeho působení má vždy charakter pokušení nebo svádění, nikoli absolutní ztráty svobody. Ananiáš tedy zůstává odpovědný za svůj čin, i když byl k němu vnitřně veden nebo inspirován zlým vlivem.

Shrnuto: Příběh tak nejen varuje před lží, ale také odhaluje, že duchovní život není jen otázkou správných rozhodnutí (morálky), nýbrž i zápasu s mocnostmi, které se snaží rozložit společenství zevnitř. Pro prvotní církev, pro kterou byla důvěra a jednota otázkou přežití, byla představa, že někdo z jejich středu se nechal „naplnit Satanem“, zcela zásadním ohrožením.

**Poznámky katechetické**

Příběh o Ananiášovi a Safiře je dětem srozumitelný zejména na rovině témat důvěry, poctivosti, pravdivosti a solidarity. Důležité je tak vypíchnout, že křesťanské společenství (třeba náš sbor) je místem, kde se lidi mají navzájem podporovat, být k sobě upřímní, a kde lež může narušovat vztahy a důvěru. Příběh tak může být impulzem k rozhovoru, proč a kde všude je důležité být upřímný – doma, ve škole, ve sboru, na kroužku atd.

Dále děti budou rozumět tomu, že se stává, že člověk někdy udělá chybu. Je však důležité poukázat na to, že je vždy možnost chybu přiznat a napravit ji – výmluvy a lež v nápravě nemají místo.

Důležité je dětem nepředstavovat Boha jako přísného soudce, ale jako někoho, kdo chce, aby společenství věřících bylo silné a zdravé – tedy aby bylo formováno pevnými a důvěrnými vztahy.

Důraz vyprávění by tedy měl být kladem spíše na mezilidské vztahy nežli na majetek, který je jen použitým motivem ve vyprávění. Tak i kontrast k předchozí kapitole, kde je popisována „ideální církev“, poukazuje na důležitost solidarity. Společenství postavené na důvěře, solidaritě a otevřenosti pro druhé je mnohem pevnější a odolnější vůči negativním vlivům ze vnějšku i vnitřku.

Co je možné opomenout: podrobné vysvětlování ekonomických poměrů rané církve, teologický výklad typu „prohřešili se proti Duchu svatému“ (dětem nesrozumitelné), konečný osud

Ananiáše a Safiry (smrt) jako Boží trest – ten je lepší ponechat otevřený.

Je vhodné vést děti k přemýšlení o tom, jak samy prožívají důvěru, upřímnost a pravdu. A také, jak je možné napravit chybu – například omluvou, snahou o to ji napravit, přiznáním se atd. V nápravě chyb či celkovém vlastním počínání by neměl být prostor pro lži, nepravdy a podvody.

### Úskalí

Příběh o Ananiášovi a Safiře je pro děti náročný především kvůli dramatickému konci a historickým reáliím, které mohou odvádět pozornost od hlavního poselství. Z hlediska výkladu je důležité nezůstat u popisu situace rané církve, ale zdůraznit téma důvěry, poctivosti a odpovědnosti vůči společenství.

Je vhodné děti seznámit s kontextem – že se jedná o dobu, kdy první křesťané žili velmi těsně pospolu a sdíleli majetek, aby přežili v nepřátelském prostředí.

Je důležité, aby si děti odnesly, že Ananiáš a Safira se svou lží neprovinili jen „proti Bohu“, ale i proti ostatním členům společenství, které potřebovalo vzájemnou důvěru pro přežití, ale i duchovní růst. Lhaní v tomto případě není drobný přešlap, ale čin, který ohrožuje celé společenství – dost možná i na životech.

Jedním z hlavních rizik je, aby příběh nevyzněl moralisticky nebo zastrašujícím dojmem. Výroků typu „když budeš lhát, dopadneš špatně“ je důležité se vyvarovat. Dětem je třeba srozumitelně vysvětlit, že Bůh nechce trestat, ale budovat vztahy postavené na důvěře, aneb rčení „s poctivostí nejdál dojdeš“.

Smrt Ananiáše a Safiry nelze snadno vysvětlit, proto je vhodné s dětmi pracovat s otázkou „co jejich čin způsobil, jaké měl následky?“ než „jak byli potrestáni“? Petrova reakce a následná smrt Ananináše a Safiry by neměla děti vystrašit, nicméně by si měly uvědomit, že lež má následky.

Příběh může vyvolat u dětí strach nebo otázky typu „zemřel by někdo i dnes, kdyby lhal?“ nebo „trestá nás Bůh, když uděláme chybu“? Je dobré být připraven takové otázky nepřehlížet, ale přesměrovat je k otevřenému rozhovoru o tom, proč je důležité si ve společenství věřit, jak se dá napravit lež a že máme možnost odpuštění.

## Pro děti

### Předškolní děti

**1. Začátek setkání**

Děti budou sedět v kruhu a po úvodním přivítání proběhne sdílecí kolečko s nějakou plyšovou hračkou, kamínkem…

Děti si budou předávat hračku a postupně budou odpovídat na otázku: *„Kdy jsi někomu řekl (a) pravdu?“* nebo *„Co jsi dnes zažil (a) hezkého“*? (Pokud je potřeba, dospělý formuluje odpovědi sám nebo pomáhá.)

Poté může následovat píseň.

**2. Vstup do tématu – hra**

Hra se zavázanýma očima (ve dvojici) – jedno dítě má zavázané oči, druhé je vede za ruku. Děti budou mít za úkol projít nějakou trasu (venku či uvnitř).

Následně se ptáme dětí: „Můžeš kamarádovi věřit, když nevidíš?“ Nebo: „Jak se cítíš, když by tě kamarád navigoval špatně nebo tě nechal ve štychu?“

Po hře můžeme dětem ukázat obrázek skupiny lidí (církevního společenství) se slovy: „Tohle byli první lidé, kteří věřili v Ježíše. Měli se moc rádi. A protože byli jako rodina, všechno si říkali a pomáhali si.“

**3. Kontext**

Poté můžeme děti uvést do doby a situace prvotní církve – jednoduše a obrazně.

*Po Velikonocích začali lidé víc mluvit o Ježíši. Scházeli se, zpívali, pomáhali si. Všechno také měli společné, protože jedni měli peníze, jiní nic, a tak se rozdělili, aby nikomu nic nechybělo. Byli jako velká rodina, a proto mezi sebou mohli všechno sdílet.*

**4. Předání obsahu – vyprávění příběhu**

Krátké vyprávění, zpředmětněné pomocí figurek nebo kresby na velký papír – děti si mohou také kreslit to, co vyprávíme.

*Byli jednou dva lidé – Ananiáš a Safira. Patřili do skupiny lidí, o kterých jsme si již povídali – do církve. Ti dva měli pole, které prodali. Ale peníze z prodeje si nechali pro sebe a jen část přinesli do společenství. Sice se s ostatními rozdělili, ale přitom řekli:“ „Tady jsou všechny peníze za prodej pole!“ Ale to nebyla pravda. Petr, jeden z Ježíšových učedníků, poznal, že neříkají pravdu. Byl z toho smutný – protože jim věřil a myslel si, že si přece všichni mohou důvěřovat! Ananiáš a Safira Petra i celé společenství zklamali. A víte co? Ta lež poničila jejich*

*vztah s celým společenstvím. Protože, když někomu důvěřujete a on vám lže a vy na to přijdete, jste z toho smutní, a to není dobře. Lež lidi zraňuje a rozděluje a nepatří mezi kamarády či příbuzné. Ale když jsme upřímní a mluvíme pravdu, naopak pomáháme budovat přátelství a důvěru.*

Zastavení pro soustředění: *Zavřeme na chvilku oči… Zkuste si představit, že jste ve skupině, kde všichni mluví pravdu. Jak se tam cítíte? A teď si zkuste představit, že někdo lže… Co se změní?*

**5. Přenesení obsahu do života dětí**

Cíl: Pomoci dětem vnímat, že i ony jsou součástí „společenství důvěry“ – v rodině, ve škole, v kostele. Zároveň je však dobré upozornit na to, že když někdo něco pokazí, měl by se k tomu přiznat. Protože je lepší chybu přiznat, než ji zatajit a třeba o tom lhát. Druzí nás mají rádi i s našimi nedokonalostmi. Ale když lžeme, ubližujeme tím nejenom ostatním, ale i sami sobě.

Možné doplňující otázky:

- Jak poznáte, že vám někdo věří?
- Už se ti stalo, že jsi něco zatajil/a? Co se pak stalo?
- Kdy jsi naposledy mluvil pravdu – i když to bylo těžké?

**6. Kreativní prohloubení**

**Společná tvorba.** Děti vytvoří velké papírové srdce – každý do něj nakreslí kamaráda nebo věc, kterou má rád. Můžeme pak s dětmi vést debatu o tom, zda by se o danou věc s někým dokázal rozdělit.

**Hra: Pravda nebo lež?** Dospělý říká věty a děti zvedají kartičku s „pravda“ (+/zelená barva) nebo „lež“ (-/červená barva). Např.: „Veverka má křídla.“ (-); „Když někomu zalžu, může to bolet.“ (+), atd.

**7. Závěr**

Shrnutí v 2–3 větách: „Dnes jsme si povídali o tom, že ve společenství lidí (v rodině, ve škole, mezi kamarády) je důležité být upřímný. Když si věříme, je nám spolu dobře. A když něco pokazíme, měli bychom to říct, protože Pán Bůh má rád pravdu i odpuštění.“

**Modlitba:** „Pane Bože, děkujeme ti za naše kamarády, za to, že si můžeme důvěřovat. Pomáhej nám říkat pravdu a být si blízko. Amen.“

**Pomůcky:** Plyšová hračka nebo jiný předmět pro sdílení na začátku; obrázek společenství, domečku, skupiny dětí; předměty na tvorbu (papírové srdce, pastelky, nůžky, lepidlo).

## Mladší školní děti

### 1. Začátek setkání

Přivítání, krátký kruh s otázkami typu: „jak se dnes máte?“ nebo: „kdo byl v tomto týdnu na někoho hodný?“ „rozdělili jste se tento týden s někým?“

Poté může následovat píseň či krátká modlitba s dětmi: „Pane Bože, buď s námi, když si budeme povídat, hrát a učit se o pravdě.“

### 2. Vstup do tématu – motivace

Učitel řekne pár výroků o sobě (např. „jednou jsem snědl celou velkou pizzu sám“ nebo „mám doma krokodýla“.). Dětí hádají, co je pravda a co lež.

Navazující otázka: „Jak se cítíte, když zjistíte, že někdo lhal?“ „Může lež někomu ublížit? Jak?“

### 3. Předání kontextu

Krátce a srozumitelně: „Po Ježíšově smrti (po Velikonocích) se jeho učedníci a jejich přátelé scházeli a tvořili novou skupinu věřících – dnes jí říkáme církev nebo sbor. Starali se jeden o druhého a sdíleli mezi sebou všechno co měli. Museli, protože je k tomu vedla situace, ve které žili, byli jako velká rodina. Důvěra mezi nimi byla hrozně důležitá a tehdy se stalo něco, co tu důvěru hodně narušilo…“

Jestliže se děti zeptají na doplňující otázky typu „a proč si museli věřit?“ nebo „jaká byla situace v církvi v té době?“ nebojte se je zodpovědět.

### 4. Výklad – biblický příběh

Bylo to krátce po Velikonocích. Ježíš už s nimi nebyl viditelně, ale věřili, že je blízko – když si vyprávěli jeho příběhy, když se spolu modlili, když si pomáhali a stáli při sobě. Možná právě tam s nimi Ježíš stále byl. Každý den se scházeli, modlili se, povzbuzovali. Měli se rádi jako bratři a sestry a starali se o sebe navzájem. Někteří lidé prodávali své domy nebo pole a přinášeli peníze do společenství, aby všichni měli co jíst a pít. Byli jako velká rodina – říkali si: „Co je moje, je i tvoje.“ A všichni si navzájem důvěřovali. To bylo důležité, protože všichni věděli, že když budou spolu a budou se umět podělit s ostatními, budou mít všichni dostatek, dostatek jídla i peněz na to, aby mohli důstojně žít.

Ve městě žil muž jménem Ananiáš a jeho žena Safira. Jednoho dne prodali pole. Podobně, jako to udělali ostatní, přinesli peníze za prodej pole do společenství církve, aby se s ostatními podělili. Ale! Chtěli, aby si ostatní mysleli, že dali všechny peníze, co za pole dostali, do společné kasy. Ale oni si schovali část pro sebe a předstírali, že dali všechno. „Nikdo to nepozná," řekl Ananiáš. „Řekneme, že jsme přinesli všechno," souhlasila Safira.

Když Ananiáš přinesl peníze, apoštol Petr (Ježíšův učedník) se ho zeptal: „Proč jsi nám lhal? Nepověděl jsi všechno a zatajil jsi nám, že jste si nechali nějaké peníze bokem. To není špatně, ale neměli jste nám lhát. Ananiáši, nepodvedl jsi lidi, ale podvedl jsi Boha." Ananiáš se hrozně lekl a začal se bát. Byl to pro něj takový šok, že jeho srdce to nevydrželo a spadl mrtvý na zem. Když přišla Safira, nevěděla, co se stalo. Petr se jí zeptal: „Řekni mi – kolik jste dostali za pole?" Safira řekla: „No přesně tolik, kolik jsme dali k užitku ostatním." Petr jí řekl: „Vím, že to tak není. Proč jste se s Ananiášem domluvili a lhali nám?" Safira se také začala hrozně moc bát, a i ona padla k zemi. Lidé, kteří to slyšeli, si uvědomili, co se vlastně stalo. Církev, ta nová velká rodina, které byli součástí, nemohla být postavená na lži. Bylo potřeba, aby všichni věděli, že si mohou říct pravdu a navzájem si důvěřovat – i když je to někdy těžké. A že Bůh ví všechno, i to, co neřekneme nahlas."

Mravní jádro příběhu – důležitost pravdy, důvěry a solidarity v těžkých časech.

**5. Přenesení obsahu do života dětí**

Rozhovor, vedoucí klade otázky:

- O čem byl ten příběh?
- Kdy jste se setkali s tím, že někdo lhal? Co to ve vás, popřípadě ve vašem okolí způsobilo?
- Proč je důležité mít mezi sebou důvěru?
- Co je nejlepší udělat (co děláte), když máte strach říct pravdu?

Dětem chceme pomoct pochopit, že pravda a důvěra jsou důležité nejenom v Bibli (v tomto příběhu), ale také v běžném životě, mezi nimi (kamarády), doma, ve škole, v rodině atd. Důvěra buduje vztahy, kdežto lež je narušuje a bortí.

Závěrečné shrnutí: „Když lžeme, může to zranit druhé, ale nakonec to dožene i nás. Říká se, že lež má krátké nohy a s poctivostí nejdál dojdeš. Tak i v příběhu, o kterém dnes hovoříme. Ten příběh nám také pomáhá pochopit to, že když říkáme pravdu, pomáháme vytvářet bezpečné místo a vztahy. Ty jsou založené na důvěře a upřímnosti, a tak to chtěli i Ježíšovi učedníci, když se tvořila církev."

**6. Kreativní prohloubení**

**Aktivita: Vyrobíme „domeček důvěry“.** Každé dítě dostane papírový domeček, do kterého nakreslí (nebo napíše s pomocí) jednu situaci, kdy chtělo být upřímné – nebo nakreslí, co pro něj znamená „říkat pravdu“.

**Hra: Stavíme věž z kostek.** Děti popisují situace a pokládají kostky do věže. Za každou situaci, kdy někdo jednal pravdivě, jednu kostku. Učitel může záměrně zalhat, nebo pokud někdo zalže, stavba věže se naruší (předvedeme, jak padá). Děti vidí, že důvěra záleží na pravdě a že se buduje pomalu. Na druhé straně lež může být vyřčena skoro samozřejmě, ale lehce zničí vybudovanou důvěru (věž).

**7. Závěr**

Společně si zopakujeme, co bylo důležité:

- Ananiáš a Safira se rozhodli lhát – a to ublížilo jejich společenství.
- V církvi, kde si lidé důvěřují a pomáhají, je pravda důležitá.
- sI když někdy uděláme chybu, můžeme ji říct a přiznat. Druzí to pochopí, a možná nám pomohou i tu chybu napravit.

**Modlitba:** „Pane Bože, děkujeme ti za to, že nás máš rád i tehdy, když uděláme chybu. Pomáhej nám říkat pravdu a být tvými dětmi, spolužáky, kamarády. Amen.“

**Pomůcky:** Kartičky s pravda/lež pro úvodní hru; papírové domečky, pastelky; kostky na stavění věže; ilustrace biblického příběhu (volitelně).

## Starší školní děti

**Téma:** Pravda a důvěra ve společenství, vzájemnost a podpora

**Text:** Skutky 5,1–11

**Cíl:** pochopit, proč je pravda důležitá ve společenství (komunitě); vnímat, že důvěra je křehká a lež ji narušuje; naučit se reflektovat vlastní zodpovědnost za vztahy.

**1. Začátek setkání – vytváření společenství**

Neformální uvítání, krátké sdílení: „Jaký byl tvůj týden?“ „Zažil/a jsi něco, co tě potěšilo nebo rozčílilo?“

Hra na úvod (prolomení ledů): „Pravda nebo lež?“ – každý o sobě řekne dvě pravdy a jednu lež, ostatní hádají, co je a co není pravda (seznámení, nastolení tématu).

**2. Vstup do tématu**

Otázky k zamyšlení:

- Co se stane, když někdo v rodině, ve třídě, mezi kamarády zalže?
- Dá se důvěra obnovit, když je narušená?
- Proč si myslíte, že pravda je důležitá v přátelství nebo v nějaké skupině lidí?

Úvodní myšlenka: *Dnes budeme číst příběh o dvou lidech, kteří lhali svým blízkým (své komunitě), a poté se stalo něco vážného.*

**3. Kontext – co je třeba k příběhu znát (stručně a jasně)**

Krátce vysvětlíte, že příběh se týká doby začátků církve, kde lidé žili semknutě a sdíleli spolu téměř všechno. To vyžadovala situace, neboť křesťané byli v židovském prostředí pronásledováni.

Text se odehrává těsně po zkušenosti Letnic (svátku seslání Ducha svatého), po nichž je kladen důraz na jednotu, důvěru a lásku, ale také solidaritu, která všechny prostupuje skrze Ducha svatého.

Pro tuto komunitu je tak důvěra zcela klíčovou záležitostí a lež ji ohrozila.

**4. Předání obsahu – výklad a práce s textem**

Metoda: aktivní práce s textem společně či ve skupinkách (dvojice, trojice) + práce s otázkami

Tento příběh patří mezi těžší části Skutků – svým závažným vyústěním vyvolává silné reakce. Právě proto je vhodný pro starší děti, které už dokážou o věcech přemýšlet v souvislostech a zvládají uvažovat v rovině morálních dilemat. Příběh si můžete přečíst společně. Pak přejít k otázkám a rozboru. Děti vedeme k samostatnému objevování klíčových témat.

Klíčové otázky: Co je vlastně hlavním tématem příběhu? Jsou to peníze? Předstírání toho, že se Ananiáš a Safira dali celou částku za prodej společenství? Nutnost odevzdání veškerého majetku církvi?

Důležité na příběhu není to, že si Ananiáš a Safira část peněz nechali. Ale že předstírali, že dali všechno – tedy lhali, chtěli vypadat líp, nebyli upřímní a narušovali tak pracně vybudovanou důvěru ve společenství.

V textu se opakuje motiv lži: „proč jsi zalhal Duchu svatému?“ (Otázku Ducha můžeme vynechat, důležitý je motiv vlivu lži na celé společenství.)

Proč je neupřímnost nebezpečná pro společenství?

Co bylo pro společenství v sázce?

Církev tehdy byla malá skupina lidí, kteří se museli plně spolehnout jeden na druhého.

Důvěra byla klíčová. Když někdo porušil důvěru, otřáslo to celým společenstvím, a dokonce to mohlo ohrozit jednotlivé členy skupiny na životech (byli pronásledováni).

Zkusme přemýšlet:

- Co by to udělalo s vaší třídou, kdyby někdo pořád lhal? Nestalo by se časem, že byste si začali nedůvěřovat i mezi sebou?
- Proč ten tvrdý závěr – smrt?

Děti přirozeně reagují silně – „To je strašně přísné!“ nebo „To snad Bůh udělal“?

Mluvme o tom otevřeně:

Nevíme jistě, jak zemřeli – text mluví o „padnutí a smrti“.

Může jít o symbolické vyjádření – lež narušuje vztahy až na dno, „zabíjí“ důvěru.

V biblické literatuře často najdeme příběhy, které nejsou doslovným popisem, ale zdůrazňují vážnost tématu (jako podobenství, drama, varování).

Klíčový pojem: **důvěra**. Důvěra znamená, že si říkáme pravdu, i když je to někdy těžké.

Zjednodušený text biblického příběhu: „Ananiáš a Safira byli manželé. Prodali kus svého pole a část peněz si nechali, ale Petrovi a ostatním řekli, že přinesli úplně všechno. Petr jim řekl:“ Proč jste lhali? Nepodvedli jste jen nás, ale i Boha. „A v tu chvíli Ananiáš padl na zem a zemřel. Později přišla i Safira a zopakovala stejnou lež. I ona padla k zemi. Všichni, kdo o tom slyšeli, se velmi báli.“

**5) Přenesení do života dětí**

Otázky k přemýšlení a rozhovoru (společně nebo ve skupinkách):
Bylo někdy těžké říct pravdu? Proč, a při jaké to bylo situaci?
Může být někdy i „malá“ lež velký problém?
Jak se cítíš, když někdo nedrží slovo?
Jaké jsou způsoby, jak být v našem společenství (doma, ve škole, ve sboru) důvěryhodní?

**6) Kreativní prohloubení**

Tvoření plakátu: „Co drží společenství pohromadě?“ – děti malují nebo píší hodnoty na plakát – pravda, pomoc, solidarita, důvěra, omluva,…

**7) Závěr**

Společné shrnutí (moderované):

- Co jsme si dnes z příběhu odnesli?
- Proč je někdy těžké být pravdivý, říct plnou pravdu?
- Co dělat, kdybychom někoho přistihli, jak nám lže?

**Shrnutí:** „I když říci pravdu někdy bolí, je důležité ji říkat nahlas. Zakládá se na ní důvěra, kterou je těžké vybudovat, natož obnovovat, ale pravda a odpuštění mají velkou sílu. Pravda a odpuštění budují společenství tam, kde jej lež a neupřímnost boří.“

**Modlitba:** „Pane, dej nám odvahu být upřímní. Pomáhej nám nezraňovat druhé nepravdou a lží. A když uděláme chybu, prosíme, ať ji umíme přiznat. Dodávej nám sílu a odvahu nebát se postavit na stranu pravdy. Amen.“

**Pomůcky:** Vytisknout pracovní list z předepsanými otázkami výše; tužky, pastelky, papír na tvorbu, tabule nebo flipchart (pro společné zápisy); biblický text ve zjednodušené verzi.

## Přesah

Výklad a práce ve skupinách. Rozdělení do 3 skupin, každá dostane úkol k části textu:

Skupina A (verše 1–4)

- Přečtěte verše. Co přesně Ananiáš udělal?
- Proč si myslíte, že Petr reagoval tak ostře?
- Co to říká o hodnotě pravdivosti?

Skupina B (verše 5–7)

- Jak byste popsali atmosféru ve skupině po smrti Ananiáše?
- Jaké reakce si představujete u přihlížejících?
- Co by to udělalo s vámi, kdybyste byli součástí té skupiny?

Skupina C (verše 8–11)

- Jakou roli hraje v příběhu Safira? Věděla, co s Ananiášem dělají?

- Petr říká, že lhala Bohu. Co to znamená?
- Proč se o tom příběhu mluví i dnes?

Poté sdílení odpovědí a krátká diskuse ve velké skupině.

Přenesení do života – co my a příběh? Otázky pro společnou debatu:

- Může existovat společenství založené na lži? Co to udělá s přátelstvím, skupinou, církví?
- Existují „milosrdné lži“? Jak je poznat?
- Jak říkat pravdu, aniž bych zraňoval druhé?

Kreativní ztvárnění / Reflexe:

Napište (anonymně) na lísteček jednu situaci, kdy jste se báli říct pravdu. Smíchejte, přečtěte nahlas bez komentáře – pak chvíle ticha. Úkol: Ve dvojicích či skupinově vytvořte „manuál“ zdravého společenství – co drží skupinu pohromadě?

**Závěr – shrnutí:** „Bůh nestojí o dokonalost, ale o poctivost. Pravda bolí jen někdy – lež bolí vždycky.“

# Liturgie

## Písně

*Kdo mě z pout mých* (Svítá 147); *Balada velkopáteční* (Svítá 297); *V nebi je trůn* (Svítá 360); *Zůstaň s námi Pane, když se stmívá* (Svítá 401); *Z tvé ruky, Pane můj* (NEZ 716); *Blíž tobě, Bože můj* (NEZ 743)

## Biblický verš k zapamatování

Koloským 3,8–10: „Ale nyní odhoďte to všecko: zlobu, hněv, špatnost, rouhání, pomluvy z vašich úst. Neobelhávejte jeden druhého, svlečte ze sebe starého člověka i s jeho skutky a oblečte nového, který dochází poznání, když se obnovuje podle obrazu svého Stvořitele.“ => parafráze – „Nelžete jedni druhým“.

Jan 8,32: „Poznáte pravdu a pravda vás vysvobodí.“ (B21)

## Rituál

Použijte některé z kreativních ztvárnění, která jste vytvořili během hodiny. Dejte je doprostřed kruhu. Nechte chvíli ticha k zamyšlení.

## Okénko do bohoslužeb

(viz aktivita pro starší školní děti)
„Co drží společenství pohromadě?“
(pravda, pomoc, solidarita, důvěra, omluva…)
O tom děti budou mluvit v nedělce.

## Modlitba

Pane, dej nám odvahu být upřímní. Pomáhej nám nezraňovat druhé nepravdou a lží. A když uděláme chybu, prosíme, ať ji umíme přiznat. Dodávej nám sílu a odvahu nebát se postavit na stranu pravdy. Amen.

Katechetické cykly
Ženy v Bibli
Biblický odkaz (kat)
Skutky apoštolů 5,1–11